

Nr 24.

Ankom till Riksdagens kansli den 7 mars 1911 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående statsbidrag till vinterväghållet på landet m. m.

(2:a Afd.)

I en inom Andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets behandling öfverlämnad motion, nr 65, har herr *A. Wiklund*, med hvilken 30 ledamöter af kammaren instämt, hemställt, att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t efter verkställd utredning för Riksdagen framlägga förslag dels därom, att statsbidrag till vinterväghållet å de allmänna vägarna må utgå efter samma grund som statsbidraget till sommarvägunderhållet, dels ock till de ändringar i gällande väglag, hvilka till följd af statsbidragets utgående må anses erforderliga.

Till stöd härför har anförts följande:

»Emot gällande väglag kan med skäl en del anmärkningar framställas. Därom vittna ock de många motioner, som under senare åren framkommit angående ändringar i nämnda lag, och vid förlidet års riksdag ansågs af en motionär tiden redan vara inne, då väglagen borde rent af undergå en fullständig revision. Men fastän det gifvetvis är en hufvuduppgift för en lagstiftande församling att söka undanröja bestående missförhållanden, hafva dock de försök till reformer inom väglagens område, hvilka hittills gjorts, icke följts af framgång. Mot framställda förslag till förbättringar har man invändt, dels att väglagen vore jämförelsevis ny och dessutom nyligen blifvit reviderad och dels att de äskade förändringarne skulle medföra alltför stora svårigheter. Dock borde efter mitt förmenande hvarken den ena eller den andra omständigheten utgöra hinder för sådana ändringar i sagda lag, hvilka kunna anses nödiga och rättvisa.

Bihang till Riksd. prot. 1911. 8 Saml. 9 Häft. (Nr 24—25).

Vid såväl 1909 som 1910 års riksdagar tillät jag mig att uti då afgifna motioner framhålla den orättvisa, som uppstår genom det förhållandet att statsbidrag utgår allenast till sommarunderhållet af de allmänna vägarne, men däremot ej till vinterväghållet, och erinrade därvid bland annat, att hvilka åsikter man än må hysa i fråga om statens bidrag till eller rent af dess öfvertagande af vägunderhållet i dess helhet, lärer väl likväl böra erkännas, att om staten lämnar bidrag till vägunderhållet sommartid, så fordrar konsekvensen, att liknande bidrag utgår äfven för väghållningen under vintertiden. Har det ansetts vara ett statsändamål, att vägarne hållas i fullgodt skick under den tid marken är bar, måste det i minst lika hög grad vara ett statsändamål, att vägarne hållas trafikabla under den del af året, då marken är besvärad af snö och is; och följaktligen kunde med samma fog ifrågasättas, att statsbidrag bör utgå äfven till vinterväghållningen. Jag erinrade därjämte hurusom den kommitté, på hvars förslag den nuvarande väglagen i hufvudsak är grundad, också för sin del framhållit, att vinterväghållet till sin natur är fullständigt likställigt med sommarvägunderhållet och att ingen anledning förefunnes att låta en grund gälla för det ena och en annan för det andra. Då kommittén emellertid icke föreslog något statsbidrag för sommarvägunderhållet, saknade den gifvetvis all anledning att föreslå något sådant för vinterväghållet. Af kommitténs betänkande framgår likväl med all tydlighet, att därest kommittén funnit sig böra föreslå statsbidrag för underhåll af de allmänna vägarne, så hade säkerligen därvid vinterväghållet likställts med sommarunderhållet.

Frågan om statsbidrag för vinterväghållet å de allmänna vägarne är ej ny. Den har med längre eller kortare mellanrum förelagts Riksdagen till pröfning alltsedan år 1891 af representanter från olika delar af landet, och i den motion, som vid förlidet års riksdag afgafs af en representant från Skåne angående revision af väglagen, ansågs »statens bidrag gifvetvis böra utgå för såväl underhåll af väg, då marken är bar, som för vintervägunderhållet». Det är sålunda ej en fråga, som allenast upptager ett norrländskt intresse, hvilket man måhända vid första påseende vore böjd att tro, utan den har betydelse öfverallt, där vinterväghåll måste förekomma. En granskning af den statistik angående kostnaden för vinterväghållet, som med ledning af inkomna uppgifter från vägstyrelserna utarbetats af kammarkollegium och som numera finnes tillgänglig, visar tydligt, att kostnaderna i förevarande afseende uppgå till ungefär lika höga belopp i vissa delar af södra och mellersta Sverige som i de nordliga länen.

De gjorda framställningarna i fråga om bidrag för vinterväghållet hafva emellertid alltså afslagits. Såsom ett vägande skäl därför anförde jordbruksutskottet vid föregående års riksdag, att »stora svårigheter» skulle uppstå vid uppskattning af vinterväghållet. Några svårigheter därutinnan synes mig emellertid näppeligen förefinnas. Det bör till och med vara lättare att uppskatta vinterväghållet, än det för närvarande är och allt hittills varit att beräkna sommarvägunderhållet. En god ledning gifves äfven uti den ersättning, som för föregående 5 eller 10 års period bestämts att utgå till respektive ploglag för vinterväghållet. En uppskattningsnämnd, tillsatt på sätt väglagen föreskrifver för uppskattning af sommarvägunderhållet, synes mig också utgöra tillräcklig garanti för att några oskäligena belopp ej komma att bestämmas. Säkerligen lärer jordbruksutskottet i betydlig mån hafva öfverskattat de af dem anförda svårigheterna, och dessa äro, om några sådana till äfventyrs skulle uppstå, visst icke öofvervinneliga.»

Det vill synas utskottet, att, då staten lämnar bidrag till underhållet af allmän väg, bro och färja den tid, marken är bar, det skulle vara rättvist och följdriktigt, att ett bidrag af staten jämväl lämnades till allmän vägs hållande i fargillt skick, då den är besvärad af snö eller is. Utskottet finner därför det i förevarande motion framställda förslaget värdt beaktande. Ett genomförande häraf skulle onekligen äfven i sin mån bidra till vinnande af det mål, hvartill åtminstone flertalet förslag till ändringar i gällande väglag — om än på olika sätt — i stort sedt syfta, nämligen en utjämning af väghållningsbördan. Och det torde icke kunna förnekas, att denna börda för närvarande faller synnerligen ojämnt. I fråga särskildt om vinterväghållet finnas ju i vårt vidsträckta land väghållningsdistrikt, som endast under en ringa del af året betungas af vinterväghåll och således under återstående och största delen af året hafva kostnader för vägunderhåll »den tid marken är bar» med ty åtföljande statsbidrag, hvilket beräknas större, ju större den uppskattade kostnaden för sistberörda underhåll är, under det att distrikt i mera nordliga delar af landet en afsevärd del af året hafva vinterväghåll, hvarför icke åtnjutes statsbidrag. Att under sådana förhållanden ett statsbidrag äfven till vinterväghållet skulle verka en utjämning af vägbördan i dess helhet såväl den tid, marken är bar, som då den är besvärad af snö eller is, torde icke kunna förnekas.

*Utskottets
utlåtande.*

Utskottet, som sålunda anser det föreliggande förslaget innebära en rent teoretiskt riktig princip, har icke förbisett, att för genomförande af förslaget föreligga vissa praktiska svårigheter, hvilka emellertid, synes

det utskottet, icke borde vara öfvervinneliga. Utskottet syftar härvid närmast på svårigheten att finna en rättvis grund för beräkningen af statsbidraget till kostnaden för vinterväghållet. Det är tydligt, att det till grund för detta bidrag måste ligga en i möjligaste mån riktig uppskattning af kostnaden för nämnda väghåll. Att den årliga kostnaden för vinterväghållet till följd af olika väderleksförhållanden under olika år är i hög grad växlande, torde knappt behöfva påpekas. Det låter sig därför rättvisligen icke göra att till grund för statsbidragets storlek lägga ett års eller ens medeltalet af några års kostnader för vinterväghållet. Utskottet har däremot tänkt sig, att en i möjligaste mån rättvis och jämn grund skulle kunna ernås, därest i berörda afseende valdes en så lång tidsperiod som tio år, så att statsbidraget skulle utgå efter medeltalet af tio års kostnader för vinterväghållet.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, huruvida och efter hvilka grunder statsbidrag till vinterväghållet å de allmänna vägarne må utgå, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan utredning kan föranleda.

Stockholm den 2 mars 1911.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

Reservation

af herrar *A. T. Odelberg, P. Paulson, E. A. Lindblad*, grefve *A. H:son Wachtmeister, P. O. Lundell, H. Andersson* och *C. G. Barthelson*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa om afslag å ifrågavarande motion.

Det skulle här antecknas, att herr *P. Alfred Petersson* icke deltagit i den förberedande behandlingen af ifrågavarande ärende inom utskottet.

Likaså skulle antecknas, att herr *E. G. H. Åkerlund* icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
